

Osiedlenie matki trzmiela w izolatorze

Przy pomocy siatki entomologicznej chwytamy matkę trzmiela rudego, przenosimy ją do izolatora i wpuszczamy przez wejście w ścianie. Jeżeli po kilku dniach zauważymy, że wchodzi ona do otworu w uliku oraz zbiera pyłek z kwiatów jasnoty możemy być pewni, że w środku znajdują się już larwy, a więc gniazdo zostało założone. Po kilku dniach od tego momentu możemy zdjąć izolator.

Gniazdo trzmiela rudego w połowie lipca

Uwaga!

Hodowca amator będzie zapewne ciekaw jak wygląda rodzina trzmieli w uliku. Jeżeli chcemy zajrzeć do jego wnętrza musimy mieć świadomość, że może wiązać się to z atakiem ze strony robotnic broniących gniazda. Osoby uczulone na jad owadów pod żadnym pozorem nie powinny tego robić. Również osoby niewykazujące wrażliwości na jad muszą zachować szczególną ostrożność zakładając na głowę kapelusz pszczelarski. Daszek ulika zdejmujemy bardzo ostrożnie, aby nie wywołać agresji trzmieli.

Praca wykonana w ramach programu wieloletniego (2015-2020) pn. „Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego”, finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Opracowanie merytoryczne - zadanie 4.1, redakcyjne i graficzne zadanie 5.1.

Matka trzmiela ziemnego

Matka trzmiela kamiennika

Samiec trzmiela kamiennika

Matka trzmiela gajowego

Samiec trzmiela gajowego

InHort
INSTYTUT OGRODNICTWA

Chów trzmieli
na poletkach
z jasnoty białej

Zapylanie kwiatów roślin jest najważniejszym, a jednocześnie najtańszym czynnikiem warunkującym wydanie plonów u wielu gatunków roślin uprawnych. W naszym klimacie najważniejszymi zapylaczami są owady należące do nadrodziny pszczoł (*Apoidea*). W Polsce żyje ponad 470 gatunków pszczoł, wśród których około 30 gatunków to trzmiele, a pozostałe, w większości, należą do pszczoł samotnic. Głównym zapylaczem w Polsce jest pszczoła miodna. Zapyla ona ponad 90% kwiatów roślin entomofilnych (wymagających zapylenia przez owady). Pomimo wysokiej liczebności i skuteczności pszczoły miodnej, w niektórych przypadkach trzmiele okazują się lepszymi zapylaczami. W sytuacjach tych kluczową rolę odgrywa najczęściej długość języczka. Do gatunków przystosowanych do zapylania przez trzmiele należą m.in.: koniczyzna czerwona, wyka, bób, pszeniec, nasturcja, lucerna, wyżlin ogrodowy, naparstnica czy tojad. Również w uprawach pod osłonami trzmiele są skuteczniejsze niż pszczoły miodne. Zamknięte pomieszczenia szklarni lub tuneli foliowych sprawiają, że pszczoły gubią orientację, próbują się wydostać, obsiadają ściany pomieszczenia i nie zapylają kwiatów. W tej roli doskonale sprawdzają się trzmiele, które dobrze znoszą ograniczone powierzchnie. Ich hodowlane kolonie wykorzystuje się również w sadowniczych uprawach polowych. Ubożająca baza pokarmowa pszczoł, zmniejszająca się dostępność miejsc do zakładania gniazd oraz intensyfikacja rolnictwa sprawiają, że liczebność dzikich pszczoł w naturze stale maleje.

Proponowana przez nas metoda hodowli trzmiecia rudego na poletkach z jasnoty białej, opracowana przez dr. hab. Mieczysława Bilińskiego, cechuje się wysokim stopniem sukcesu hodowlanego, dlatego może być z powodzeniem wykorzystywana w amatorskiej skali bez uszczerbku dla środowiska naturalnego.

Matka trzmiecia rudego zapylająca jasnotę białą

Izolator

Izolator wykonujemy z plastikowej siatki o gęstych oczkach, np. wykorzystywanej do zabezpieczania okien przed owadami. Dach powinien mieć wymiary 1 x 1 m, a ściany izolatora powinny być nieco wyższe, długości około 1,2 m, z zapasem na wkopanie dolnej części w ziemię. Na jednej ze ścian trzeba wszyć zamek błyskawiczny o długości około 70 cm.

Izolatory do hodowli trzmieci

Ulik hodowlany

Ulik dla trzmieci wykonujemy z desek o grubości około 2 cm. Jego wewnętrzne wymiary powinny mieć 20 x 15 cm i wysokość 15 cm. Ulik powinien być nakryty daszkiem. W dłuższym boku ulika, na wysokości 5 cm, wiercimy otwór wejściowy o średnicy około 20 mm.

Wnętrze ulika wypełniamy miękką zeszłoroczną trawą usuwając grubsze i sztywne źdźbła. Formujemy z niej kształt zbliżony do kulistego, o średnicy około 15 cm. Ulik od góry uzupełniamy kolejną porcją miękkiej trawy.

Przygotowanie materiału gniazdowego wewnątrz ulika

Zakładanie poletka

Poletka z jasnotą białą zakładamy w drugiej połowie kwietnia, gdy na roślinie pojawiają się pierwsze kwiaty. Karpy jasnoty pozyskujemy z natury wykopując je wraz z bryłą korzeniową. Przy pomocy palików i miarki wytyczamy kwadrat o wymiarach 1 x 1 m. Z powstałego poletka wybieramy warstwę gleby na głębokość kilkunastu centymetrów i w tym miejscu ciasno układamy kępy jasnoty. Tak przygotowane poletko obficie podlewamy. Kolejnym etapem jest przygotowanie stelaża pod izolator. W tym celu, w rogach poletka wbijamy 4 paliki lub metalowe rurki o długości około 1,5 m, na taką głębokość, aby wystawały ponad powierzchnię gruntu na wysokość 1 m.

Wytyczone i przygotowane poletko przed założeniem izolatora

Na środku poletka wbijamy na nieco mniejszą głębokość, piąty palik, który będzie unosił środkową część izolatora. Pomiedzy narożnymi słupkami wykonujemy głęboką szczelinę, w którą wciśniemy dolny brzeg ścian izolatora. W pobliżu środka poletka wbijamy trzy paliki będące podstawą dla ulika. Izolator zakładamy na przygotowany stelaż, a dół siatki wciskamy w szczelinę. Ziemię wokół poletka mocno ubijamy. Wcześniej przygotowany ulik umieszczamy na palikach wewnątrz izolatora.

Zakładanie izolatora - dolny brzeg ścianek wciskamy w szczelinę